

KRW-criteria voor significante schade en onomkeerbaarheid

'Significante schade' en 'onomkeerbaarheid' zijn twee belangrijke criteria om te beoordelen of potentiële maatregelen voor KRW-waterlichamen wenselijk of uitvoerbaar zijn (zie H₂O nr. 20, pag. 17). Waternet heeft voor Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) een lijst concrete criteria opgesteld om maatregelen hierop te toetsen. Ook andere waterschappen hebben dit gedaan. De criteria worden hier gepresenteerd, zodat ook andere waterschappen en provincies hiermee hun voordeel kunnen doen.

Concrete eenduidige KRW-criteria voor significante schade en onomkeerbaarheid op regionaal of landelijk niveau ontbreken. Daardoor hebben veel waterschappen hun eigen concrete criteria opgesteld om maatregelpakketten voor de KRW te selecteren. Sinds kort bestaat wel een nationale notitie met criteria, maar die zijn zeer algemeen gesteld. Het gevaar bestaat dat Nederland door de Europese Unie beschouwd zal worden als een ongecoördineerde lappendeken van waterbeheerders met ieder een verschillende insteek en aanpak bij uitwerking van de KRW-verplichtingen. Het is ook de vraag of het voor de EU acceptabel is als blijkt dat de eindresultaten per waterschap teveel uit elkaar gaan lopen door het hanteren van verschillende toetsingscriteria.

In de navolgende lijst zijn maatregelen opgenomen om vroegere ingrepen te herstellen die door Amstel, Gooi en Vecht als onomkeerbaar worden beschouwd of die significante schade opleveren. Deze lijst gebruikt het hoogheemraadschap als uitgangspunt en als algemene motivatie om bepaalde maatregelen niet mee te nemen in de eerste plancyclus van de KRW. Uiteraard kunnen dergelijke maatregelen toch worden opgevoerd als het positieve KRW-effect heel groot is en de maatregel voldoende bestuurlijk (en daarmee maatschappelijk) draagvlak heeft. Als bestuurlijk draagvlak of effectiviteit nog niet zeker is, dan wordt de maatregelen bestempeld als potentiële maatregel en gekoppeld aan een onderzoeksmaatregel. In 2015 wordt beslist of de potentiële maatregel wordt omgezet in een uitvoeringsmaatregel.

Basisvoorwaarden en uitgangspunt bij de navolgende criteria is dat de provincies Noord-Holland en Utrecht hebben aangegeven uit te willen gaan van bestaande functies en gedwongen functieverandering zoveel mogelijk willen vermijden. Amstel, Gooi en Vecht signaleert wel dat gedwongen functieverandering op de langere termijn nodig kan zijn om tot effectieve oplossingen te komen.

Het inrichten van bufferstroken en natuurvriendelijke oevers op privé-terrein zal, wat het hoogheemraadschap betreft, in ieder geval tot 2015, alleen op basis van vrijwilligheid plaatsvinden (zie H₂O nr. 17, pag. 13).

De volgende maatregelen/ingrepen worden beschouwd als onomkeerbaar of geven significante schade:

- het verwijderen van bebouwing en infrastructuur;
- het verwijderen van bruggen, sluisen, gemalen en stuwen (het passeerbaar maken van deze kunstwerken is wel mogelijk);
- het verwijderen van drainage;
- het stoppen van inlaat van water (optimaliseren van inlaat is wel mogelijk);
- verlegging van kaden of dijken;
- verbreden van wateren met méér dan twee meter en beheerstroken breder dan vier meter, tenzij op basis van vrijwilligheid;
- waterpeil hoger of lager dan de gebruiksfunctie vereist (landbouw minimaal 60 cm drooglegging). Tenzij hiervoor financiële compensatie geboden wordt en één en ander is vastgelegd of wordt in een peilbesluit of in een overeenkomst met de betreffende gebruikers (voorwaarde AGV: provincie of natuurbeheerder betaalt mee);
- Dit geldt niet wanneer sprake is van maaiveld daling waardoor de drooglegging minder dan 60 cm wordt. In dat geval zal het peil niet meer altijd verlaagd worden. De gebruiker heeft dan wel (soms) recht op financiële compensatie;
- waterpeilen hoger dan 40 cm beneden maaiveld of peilfluctuatie van meer dan 20 cm (voor peilen tussen 40 en 60 cm en peilfluctuatie met meer dan 20 cm éérs peilbesluit en bij grote schade nadeelcompensatie);
- meer dan 10 cm fluctuatie in peil in vaarwegen voor beroepsvaart;
- Het waterpeil in vaarwegen voor recreatievaart mag in het zomerhalfjaar niet verder zakken dan de maximaal toegestane diepgang op de vaarweg;
- geen aanleg van natuurvriendelijke oevers als daarmee een minimumareaal van vijf procent natuurvriendelijke oevers voor het hele waterlichaam niet kan worden bereikt;
- Het doorstroomprofiel van primaire en secundaire wateren en de vaarstrook van vaarwegen moet vrij blijven van plantengroei en daarmee ook van natuurvriendelijke oevers;
- niet meer dan vijf procent inkomstenderving in samenhangende gebieden van meer dan 500 ha (uitgangspunt provincie bepaalt en betaalt bij schade);
- niet meer dan vijf procent economische schade in samenhangende gebieden voor bedrijven en andere belangen (uitgangspunt provincie bepaalt en betaalt

bij schade), met uitzondering van effecten ten gevolge van een betere waterkwaliteit en/of effecten op de visstand;

- aantasting van cultuurhistorische en landschappelijke waarden tot een minimum beperken (tenzij compensatie of mitigatie mogelijk is);
- aantasting van natuurwaarden in Natura 2000-gebieden en in overige gebieden tot een minimum beperken of naar bevrediging van AGV en de natuurbeheerder compenseren of mitigeren.

Maatregelen waarbij sprake is van functieverandering, ook minder dan vijf procent, die niet beleids- of planmatig is vastgelegd of waarvan uitvoering vóór 2027 niet zeker is, 'parkeert' het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht als potentiële maatregelen. Deze worden niet apart benoemd, maar expliciet opgenomen in de omschrijving van onderzoeksmaatregelen die hieraan gekoppeld worden. Het onderzoek kan bijvoorbeeld gaan over effectiviteit, realiseerbaarheid in tijd en ruimte, draagvlak en mate van vrijwilligheid.

Over het verbreden van watergangen met natuurvriendelijke oevers plus een extra beheerstrook en het beheer daarvan door particulieren is al voldoende geschreven in het artikel in H₂O nr. 19.

Amstel, Gooi en Vecht wil naar Brussel een inspanningsverplichting vastleggen met een budget per jaar voor inrichting, aankoop van gronden en het geven van vergoedingen. Een resultaatsverplichting per waterlichaam kan niet worden vastgelegd, omdat nu nog niet duidelijk is waar en in hoeverre realisatie mogelijk is gezien het principe van vrijwilligheid. AGV wil maatregelen waarbij functieverandering, peilverhoging of -fluctuatie, aankoop van gronden, of inrichting en beheer van gronden van derden (beheerovereenkomsten) aan de orde is, niet expliciet meenemen in het KRW-maatregelenpakket tot 2015.

Voor waterpeilen hoger dan 60 cm onder maaiveld of grote peilfluctuaties moet eerst een peilbesluit genomen worden, plus toekenning van eventuele nadeelcompensatie. Dergelijke potentiële maatregelen worden opgevoerd als onderzoeksmaatregel.

Nico Broodbakker
(senior beleidsadviseur Waternet)